

Praxis Avrea Qvotidianarvm Rervm Ecclesiastici Fori

In qua Variæ Iuridicæ Resolutiones ex approbatis traditionibus Doctorum,
atque diuersorum Tribunalium, præsertim Rotæ Romanæ, Decisionibus,
excerptæ, continentur; Opvs Qvatvor Partibvs Distinctvm

Continens Tertiam, & Quartam Partem: Quibus, hac nostra editione ab
innumeris mendis repurgata ...

Riccio, Giovanni Luigi

Venetiis, M.DC.LXXIV.

Praxis Insordescentiæ Mensalis in excommunicatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98599](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98599)

opinio Archidiaconi multa possent adduci, quæ ipse ponit in dicto cap. licet canon. & cum eo sit Hostiens. in cap. cum dilectus, de electio. tamen contra Archidiacon. est communis opinio secundum Domin. de sancto Geminian. in dicto cap. licet canon. num. 7. in finalibus verbis. Eandem opinionem contra Archidiacon. tenent Ioann. Monachus in cap. cupientes. in num. 124. de elect. lib. 6. & hanc opinionem tenent communiter Doct. in dicto cap. cum dilectus de electio.

PRAXIS INSORDESCENTIE

Mensalis in excommunicatione.

RESOLVT. LXIII.

- 1 InforDESCENS in excommunicatione per annum est suspensus de hæresi.
- 2 InforDESCENS in excommunicatione per mensem puni-
tur, & qua pena, num. 4.
- 3 Pœna quæ exigitur ab excommunicatis applicatur locis
pijs.
- 5 Apices iuris non attenduntur vbi agitur de favore Ani-
ma.
- 6 Leges pœnales, quæ concernunt favorem animæ sunt
ampliandæ.
- 7 Excommunicati participant cum diabolo, & sunt eius-
dem membra.

InforDESCENS per Mensem in excommunicatione, quali-
ter puniri possit.

DE InforDESCENTIA per Annum latè tractatum fuit in tertia parte huius Praxis Fori Ecclesiastici, in titulo particulari, hic autem nonnulla de InforDESCENTIA per mensem tangere intendo, si quidem excommunicatus non est solum suspectus de fide si in excommunicatione perseveret ultra annum, vt cautum est per Sac. Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 3. sed etiam ante annum potest temporaliter puniri, quando excommunicationem contemnere appareat, Couarr. in cap. Alma mater §. 7. in 1. par. relectionis de sent. excomm. in 6. post Felyn. & Anan. in cap. postlasti de homicidio, quos refert, & sequitur Genuens. in Praxi Curia Archiepisc. cap. 7. affirmans num. 2. valere statutum Episcopi, quod excommunicatus perseverans in excommunicatione quolibet mense aliquid soluat ex Hostiens. in cap. ad aures de simonia, cuius opinioni communiter ibidem adhaerent Doct. vt scribit Felyn. in cap. irrefragabili, §. ceterum de officio ordinarij Roman. singul. 359.

Quæ quidem Constitutio viget in hac Ciuitate Neapolis, nam per Curiam Archiepiscopalem solet contra excommunicatum decerni, vt perseverans in excommunicatione per mensis spatium soluere debeat carolenos duos, taliter quod ob contumaciam contractam solet aliquando impediri absolutio non soluta dicta pœna, quæ applicatur locis pijs, licet pluries de honestate solet impertiri absolutio, & imponi excommunicato, vt soluat aliquid alicui Ecclesiæ, vel hospitali, & pio loco.

Et in eadem Curia Archiepiscopali praticatur, quod quando aliquis excommunicatur, antequam absolutio ei impertiatur, solet eidem fieri præceptum cum idonea cautione, quod contineat se domi, nec cum alijs familiaritatem habeat quousque fuerit absolutus taliter quod in casu contrauentionis instante Fisco pœna imposita exigitur.

Quæ praxis in maxima Matris Ecclesiæ pietate videtur esse fundata, ad hoc vt excommunicatus videntur se a commercio fidelium segregatum quam ci-

tius resipiscat, & à tam pessimo malo resurgat, & ad eandem Matrem Ecclesiā reuertatur, omnibus enim medijs Superiores Ecclesiastici vt debent tanquam Pastores, vt quis errans ad suum ouile redeat, & in hoc casu omnes apices iuris sunt prætermittendi dū agitur de favore animæ iuxta ea quæ tradit Tiraquell. in tract. de priuilegijs, p. 1. causa priuileg. 164. & post eū Ceual. quæst. commun. contra commun. q. 71. quos refert, & sequitur Nouarius in suo vtili tract. de priuilegijs miserabilium personarum priuileg. 23. num. 6. vbi idem rationabiliter firmat leges pœnales, quæ subditorum anime consulunt fauorabiles esse censendas, & extendi debere ex Couarr. de sponsal. par. 2. cap. 6. num. 12. Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 39. num. 5. Vnde per modum prouisionis ad finem retrahendi subditos à malo licet Prælati aliquibus vt remedijs extraordinarijs, cum ad salutem animarum illa præcipue tendant; non debent enim permittere Superiores, vt Christiani mediante excommunicatione, participant cum diabolo in incendio ignis æterni, vt per Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 41. num. 3. & sequ. Quid enim est aliud excommunicatus, nisi membrum diaboli extra Ecclesiam deiectus, vt ex cap. omnis Christianus 11. qu. 3. & cap. multi 2. quæst. 1. firmat Nouarius de elect. Fori quæst. 33. num. 2. sect. 2. in antiqua impress. vnde omnia remedia Ecclesiasticis pro hoc damno reparando debent concedi, nec est disputandum de eorum potestate in similibus.

RESOLVT. LXIV.

- 1 Tempora non coniunguntur in materia excommunicationis.
- 2 Tempora non coniunguntur in emphyteusi ad finem priuationis.
- 3 In panis tempora non vniuntur.

Pœna solita imponi contra inforDESCENTEM in excommunicatione per mensem, an habeat locum quoties mensis non est constitutus.

PRAXIS ista Curiarum Ecclesiasticarum, & præcipue Tribunalis Curia Archiepiscopalis Neapolis in imponendo pœnam supradictam contra inforDESCENTES per mensem in excommunicatione, vt quæ citius resurgant, & Ecclesiam amplectantur, tunc viget vbi per mensem continuatum quis inforDESCIT in excommunicatione, taliter quod debet esse continuatus, nec sufficeret si quis steterit semel per quindecim dies in excommunicatione, & postea obtenta absolutione cum reincidencia post absolutionem steter per alios dies quindecim.

Cuius resolutionis ratio est euidens, nam in hac materia tempora minimè coniunguntur, Io. Andr. in cap. cum contumacia, & ibi Archidiacon. & Gemin. n. 10. & Franc. num. 2. de hæret. in 6. Rebuff. in cap. postlasti num. 252. de cler. excom. ministrant. Serafin. decif. 1285. num. 5. Rota in vna Segobien. InforDESCENTIA 5. Iunij 1598. coram R. P. Alexandrino, & alijs in Olcen. Archidiaconatus Veneris 16. Maji 1603. coram Eminentissimo Cardinali Lancelloto Juniore, quæ est registrata post secundum lib. Consiliorum Farinacc. decif. 196. n. 5.

Facit pro corroboratione, quia simile videmus in emphiteusi, in qua ad effectum priuationis ob non solutionem canonis in tempore factam tempora non coniunguntur Socin. sen. conf. 118. n. 6. & seq. lib.

Item, quia id est regulare in quacumque pœna, vt tempora non coniungantur, vt per Nauarr. conf. 34. n. 2. & conf. 36. n. 1. in fin. de Regular.

R E-

RESOLVT. LXV.

- 1 Contemnere excommunicationem non dicitur omnis, qui illi non obedit.
- 2 Contemptus excommunicationis ex coniecturis probatur.
- 3 Quanam requirantur, ut quis per infordeſcentiam per mensem in excommunicatione poſſit puniri, & n. 4.
- 5 Perſeuerare in excommunicatione quando quis non dicitur, & n. 7. & 9.
- 6 Eccleſia non indicat de occultis.
- 8 Impedimentum æquiparatur impoſſibilitati.

Infordeſcens per mensem in excommunicatione, ut puniri poſſit, An requiratur perſeuerantia cum animi pertinacia.

- N**Otatu dignum eſt, & aduertere cuilibet conuenit, quod non omnis qui non obedit ſententiæ excommunicationis dicitur per hoc illam ſpernere, ut docet Dominicus in cap. de libello 20. diſt. quem refert, & ſequitur Genuenſ. in praxi cur. Archiep. cap. 7. ſub n. 4. ubi quod contemptus ex coniecturis percipi poteſt ex Felyn. in c. ſi quis de maiorit. & obed.
- Vnde ut ad articuli reſolutionem deueniamus; ad finem, ut infordeſcens per mensem poſſit puniri ſolita poena requiritur quod ſit perſeuerantia cum animi pertinacia, quæ includat cõtemptum clauium ad textum in cap. bonæ de etat. & qual. cap. cum contumacia de hæret. in 6. Cardin. in cap. ctm excommunicamus, §. qui autem in fine de hæretic. Signorell. conſil. 33. num. 10. Socin. in cap. ſacris num. 491. de ſent. excomm. Rota in Oſcen. Archidiaconatus 4. Maij 1607. coram Eminentiffimo, & Reuerendiſſimo Domino Cardinali Pamphilio meo Domino obſeruandiſſimo, ut in recollet. per Farinac. deciſ. 132. num. 7. par. 1. in nouiſſ. impreſſ.
- Hinc inoleuit praxis, quod ad effectum docendi de infordeſcentia opus eſt docere in primis excommunicatum habuiſſe notitiam excommunicationis, aliàs abſque notitia non poteſt dari contumacia; & per cõſequens non poteſt dari contemptus, ut voluit Rota, in alia Oſcen. Archidiaconatus 11. Iunij 1693. coram Eminentiffimo Cardinali Lancelloto impreſſ. apud ſecundum lib. Farinac. deciſ. 181. num. 2. ubi recenſetur praxis probandi notitiam ad effectum infordeſcentiæ.

Item inferitur, quod is qui intra mensem inſtetit pro abſolutione non poteſt dici, quod perſeuerauerit in excommunicatione per mensem Rebuff. in c. poſtulaſtis num. 256. de cleric. excomm. miniſtrant. Franc. Gemin. & Io. Andr. in cap. cum contumacia de hæret. in 6.

Vnde Rota voluit non poſſe dici perſeueraffe in excommunicatione cum qui petijt abſolutionem, & obtinuit ſupplicationem ſignari quamuis deinde eam non expedierit, ut in Oſcen. Archidiaconatus 16. Maij 1603. coram Eminentiffimo Cardinali Lancelloto, ubi excommunicatus obtinuerat ſignari ſupplicationem ſuper abſolutione, ſed eam poſtea non recuperauerat ab officio componendarum, ſufficit enim petere abſolutionem ad hoc ne dicatur contemnere excommunicationem, Hoſtienſ. in cap. grauem de poenis. Ancharan. ibidem num. 1. Card. num. 1. Butr. num. 5. Abb. num. 3. quod procedit etiam ſi eam non expedierit ex ſimplici mutatione voluntatis, quia ſemper verum erit quod pro eo tempore quo petijt non poteſt dici perſeueraffe in excommunicatione, ex quo ceſſauit contumacia, & contemptus ſine quibus non datur infordeſcentia, Rota in diſta Oſcen. coram D. Cardinali Lancelloto in fine. Et habet locum etiam ſi poſt petitam abſolutionem excommu-

natus fecerit alios actus illicitos, & damnoſos, nam iſti operantur, ut de nouo dicatur excommunicatus non autem, quod tollatur actus præcedens petita abſolutionis etiam ſi fuerit ſimulatè petita, nam niſi hoc euidenter, & neceſſariò probetur ſufficit actus exterior petita abſolutionis ab habente poteſtatem eam concedendi Rota loco citato, & hoc quia Eccleſia non indicat de occultis, ſed ſolum Deus ſcrutator eſt cordium cap. vnico, ubi Eccleſiaſt. beneficium ſine dimittit. confer. & quia paria ſunt poenitere, & habere ſigna contritionis, ut notat Genuenſ. in cap. ſuper num. 20. de hæretic. lib. 6. & demum prædicta extra vllam controuerſiam procedunt in caſu in quo abſolutio non fuit expedita ex aliquo impedimento voluti, quia propter paupertatem non potuit ſoluere componendam, vel ob aliam ſimilem cauſam, nam propter impotentiam eſſet excuſandus, Oldradus conſil. 277. Signorell. conſil. 33. num. 1. ſentit Cardin. in cap. excommunic. §. qui autem ad finem de hæreticis quos in hac ſpecie probat Rota loco cit. n. 4.

- Et ex his etiam venit dicendum quod non poteſt dici contraxiſſe infordeſcentiam cum qui aliquo impedimento impeditus non potuit comparere, Ghirlandus in tract. de hæretic. qu. 12. poſt num. 4. Lopez in addit. ad Diaz in pract. crim. canon. c. 116. num. 12. verſe. Imò, & quod exiſtimo, Couarr. in diſto cap. Alma Mater par. 1. §. 7. num. 11. verſ. deinde apparet: ſi quidem ſtante impedimento ceſſat præſumptio cõtemptus cum is dicatur contemnere qui ſpernit poteſtatem Iudicis, aut legis quod ſi ex aliqua cauſa etiam iniuſta non obtemperat, non dicitur contemnere: Gloſ. in cap. Metropolitanum 2. queſt. 7. Calder. conſil. 4. de ſent. excomm. latè Couarr. in c. Alma mater par. 1. §. 7. num. 6. de ſent. excomm. plenè Decian. conſil. 14. lib. 3. impedimentum enim æquiparatur impoſſibilitati, Nouarius forenſ. qu. 40. num. 14. lib. 1. & impeditus legitime excuſatur, nec incidit in poenam, ut probat idem forenſ. q. 69. n. 18. eod. lib. 1.
- Et hinc nõ poteſt dici perſeueraffe in excommunicatione, & conſequenter contraxiſſe infordeſcentiam cum qui fecit diligentias pro obtinenda abſolutione, nec obtinere potuit, quia diligentia obtinendi abſolutionem contemptum excludit cap. paſtoralis, §. verum, ubi gloſ. de appell. Cap. poli. cautel. 96. lib. 3.

RESOLVT. LXVI.

- 1 Mensis infordeſcentiæ currit à die declarationis, & quando ſecus, num. 3.
- 2 Contumacia timor, & clauium contemptus incipit à declaratione.
- 4 Notorium releuat ab onere probandi.
- 5 Exceptiones notoriæ non cenſentur reiecte per ſtatutum.

Infordeſcentia menſalis, an incipiat à die incurſæ excommunicationis, vel à die declarationis.

ESt animaduertendum ſummopere, quod tunc excommunicatus poteſt dici infordeſcere per mensem in excommunicatione, quoties fuerit declaratus excommunicatus ab homine in caſu quo excommunicatio ipſo iure incurritur, non præcedente autem ſententiæ excommunicationis, vel excommunicationis declaratione in caſu prædicto non poteſt condemnari.

- Taliter quod mensis perſiſtentia in excommunicatione incipit currere non à die incurſæ excommunicationis, ſed à die declarationis, ſeu ab illo tempore in quo expreſſè nominatim fuit declaratus excommunicatus, prout & ita ſeruatur in Curijs Eccleſiaſticis.

ſticis, & remiſſor practiciari in curia Archiepiſcopali Neapolitana.

Cuius conſuſionis, & practice ratio eſt clara, quia tunc incipit contumacia timor, ſeu clauum contempnus, vt late hanc probat ſententiam Alber. in rubr. de benef. q. 13. num. 35.

- 3 Declarat tamen idem hanc prædictam opinionem non habere locum quoties quis eſt notoriè excommunicatus, quia tunc dicit ipſe quod annus incipit currere à notorietate excommunicationis abſque alia declaratoria, quando de tali notorietate euidenter, & realiter conſtat ea forſitan ratione, quia ratione
- 4 notorij multa concedantur, quæ aliàs denegantur, & idè illud releuare ab onere probandi latius probat Maſcard. de probat. conſul. 1108. & notorium non ſubiaceat regulis iuris, Nouarius in tract. de elect. fori quaſt. 19. num. 20. ſect. 1. in vltima impreſſione Neapolitana, vbi allegat Pariſ. conſil. 1. num. 37. volum. 1. Burſatt. conſ. 225. num. 12. lib. 2. Rimin. lun. conſ. 16. num. 29. vol. 4. quos allegauit etiam Graſſ. in tract. de except. cap. 5. num. 3. vbi ſcribit ſtatutum reiſciens omnes exceptiones non cenſeri rejicere notorias, & manifeſtas ex Abb. conſil. 4. lib. 1. Dec. conſil. 49. num. 2. & Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 48. num. 2.

RESOLVT. LXVII.

- 1 Menſum computatio fit, prout ipſi menſes collocantur.
- 2 Menſis appellatio vbi fit intelligitur de triginta diebus.
- 3 Menſes duo conceſſi in edicto adlito ſexaginta dierum ſunt.
- 4 Quod tempus detur ad inuentarium inchoandum, & ad illud perſciendum.
- 5 L. quinquaginta ſ. de excuſ. tut. declaratur.
- 6 Menſis cum fit mentio in dubio relatione ad principium menſis habita, de quo menſe intelligatur.
- 7 Menſis vtilis quis nam ſit.

Menſis quot diebus conſtare debeat, vt infordeſcentia menſalis in excommunicatione dari legitime poſſit.

- 1 **M**enſum computatio fieri debet, prout ipſi menſes collocantur, & iacent per totum circulum anni, ſiue quilibet menſis habeat 30. dies, ſiue plus, ſiue minus gloſ. verbo menſem in cap. quam ſit 6. de elect. lib. 6. gloſ. fin. in l. 2. ff. de diuerſis, & temporalibus præſcriptionibus Cardin. in clem. 1. §. ſecus num. 2. de præb. & clem. cauſam quæ num. 13. de elect. Rebuff. in concordata in rubr. de collationibus, §. præfati ordinarij in gloſſa verbo ſequentibus menſibus, Dec. in l. vbi lex num. 1. Cagnol. ibi num. 2. de regulis iuris, Ruin. conſil. 61. num. 37. lib. 3. Alexander in l. de diuiſione num. 4. ff. ſolut. matrimon. Staphil. de litteris gratiæ, tit. de vi, & potestate clauſularum, §. 3. principaliter num. 2.

- 2 Quamuis alias abſolutè fiat mentio menſis intelligatur de menſe triginta dierum, quia tot diebus Luna in coitu Solis remoratur ad ſuas vices redit curſumque conſecit text. in l. final. §. ſin autem dubius iuncto §. ſimili modo, & §. donec tamen, C. de iure deliberandi, l. ſi venditor, ff. de ædilitio ædicto, l. ædiles aiunt, §. eod. tit. l. vbi lex 101. ff. de regul. iur. Alex. conſ. 114. viſa ſcriptur. numer. 13. lib. 5. Soccin. in reg. 260. per totam, Gomez. in §. rurlus num. 35. inſtit. de actionib. Dec. num. 2. Cagnol. num. 1. in d. l. vbi lex. Tiraque. de vtroque retractu §. 1. gloſ. 11. num. 1. & 9. Puteus decil. 442. vacauit num. 5. & per totam lib. 2.

Sed quia Bald. in cap. licet de ſupplend. negligen-

tia Prælat. & Signorol. conſ. 38. diuerſas Doct. in hoc articulo reportant opiniones, idè pro vera reſolutione nonnullos caluſ conſtituere cenſui.

- 3 Quorum primus eſt, cum in iure eſt, vel ex verbis, aut ex mente expreſſum de quo menſe agatur, & in tali caſu cum in claris verſemur nulla cadit dubitatio, Soccin. in cap. ſacro num. 240. de ſentent. excomm. de quo habemus exemplum in ædilitio ædicto quo iudicium redhibitorium intra duos menſes conceditur l. ſi venditor ff. de ædilitio ædicto, quos duos menſes eſſe dies ſexaginta oſtendit Iuriſconſultus in l. ædiles aiunt in princip. ff. eodem tit. & datur aliud exemplum in l. vlt. §. ſimilitudo, & in §. donec tamen C. de iure deliber. quo loco ſtatuit Iuſtinianus tempus menſis ad inuentarium inchoandum qui ſanè menſes 30. dierum pro ſingulis erunt, vt ipſemet Imper. oſtendit in illa ipſa l. vlt. §. ſin autem dubius eſt.

- 5 Alius eſt caſus cum in dubijs verſamur, & menſis ſimpliciter, ac abſolutè fit mentio non habita relatione ad principium, vel finem ipſius menſis, vt aliqua iuris loca aliquando annotauimus, in l. quinquaginta, ff. de excuſ. tut. alterum in l. pen. C. de fideiuſſ. & in cap. 1. quo tempore miles in viſib. feud. vbi Bald. hoc in caſu intelligunt noſtri Interpretes menſem eſſe dierum triginta tantum hanc probauit opin. Gemin. in cap. quam ſit in verbo menſe de elect. in 6. Bal. in leg. eos, §. ſin autem propè §. C. de app. & clarius in cap. licet, vbi Butr. de ſuppl. negl. Prælat. Alex. conſ. 114. num. 12. lib. 5. Soc. tract. fall. reg. 260. Dec. in leg. vbi lex num. 2. verſ. 2. conſul. de regul. iur. & ibi Cagnol. num. 1. Gomez. §. rurlus num. 35. Inſtit. de Act. Alc. in l. cum biſſextus in fin. de verb. ſign. ſolet ad feri d. l. vlt. §. 1. cum §. ſin autem dubius, C. de iure deliber. qui tamen non in caſu dubio, ſed in claro loquitur.

- 6 Alius eſt caſus cum ſumus in dubio, ſed menſis fit mentio habita relatione ad principium illius menſis in quo actus fit, vt ſi die 13. Auguſti, qui menſis vnum, & triginta habet detur dilatio per menſem qua die illa ſumat initium finiatur die 13. Septemb. atque ita is menſis erit dierum triginta vnus ex quo Auguſtus triginta vnum habet ſi verò dilatio ſumit initium a die 25. Septemb. finem recipiet die 23. Octobr. & ita menſis erit 30. dierum cum Septemb. habeat ſolum. dies 30. hanc opinionem probauit gloſ. in c. quam ſit de elect. in 6. quam crebrius ſequuti ſunt interpretes noſtri, ita Io. Andr. quem refert Marian. Socc. ſen. in cap. ſacro num. 248. de ſent. excomm. qui teſtatur hic eſſe commun. opin. Bar. in l. cum biſſextus, vbi Alciat. de verb. ſign. Bal. & Imol. in l. de diuiſione, vbi etiam Alex. num. 4. communem hanc eſſe teſtatur, ff. ſolut. matrimon. Idem Alex. in l. vlt. in princip. num. 6. in fine, C. de iure deliber. & conſ. 42. num. 4. lib. 3. Curt. ſen. in tract. de Iurepatronat. in verb. honorificum, num. 6. Socc. ſen. conſ. 99. col. 1. lib. 3. & in tract. fallent. reg. 260. fallen. 2. & Ruin. quia in indiuiduo eiſdem caſus conſuluit cum Socc. relato conſil. 61. n. 37. lib. 5. Decius l. vbi lex num. 1. de regul. iur. & ibi Cagnol. num. 2. Staphil. tract. de litteris gratiæ, & iuſtitiz, in tit. de vi, & effectu clauſularum in verb. ſucceſſiue num. 14. quidem eſſe ait de menſe dato ad acceptandum ſic, & nouem Sanchez in tract. de matrim. lib. 2. diſput. 22. qu. 4. num. 15. qui declarat quomodo dies computentur præſertim anno biſſextili: adducuntur ex cap. licet de ſuppl. neglig. prælat. quod non explicat, de quo menſe intelligatur quæctue diebus cõſtet minus ad rem conſert l. 2. ff. de diuerſis, & tempor. præſcript. in quo de menſe ne verbum quidem text. autem l. 2. §. 1. C. de tempor. appell. vt iam retulimus in caſu claro loquitur rectius; itaque probari videtur in l. vbi lex ff. de reg. iur. quamquam Bald. in l. eos, §. ſin autem, C. de tempor. appell. & Dec. in d. l. vbi dixit

erit non ex iure, sed ex benignitate potius procedere quemadmodum in fauorabilibus intellexit Alciat. in d. l. cum bisextus.

- 7 Alius est casus, & vltimus cum de mense vtili agitur hoc est sublati ferijs quo in casu docuit Dec. in d. l. vbi lex, & ibi Cagnol. n. 1. post Alexand. conf. 114. num. 12. lib. 5. mensem esse dierum triginta qui quidem Alex. adducit Bald. Auctor. in dict. l. eos. §. fin. autem. C. de appellat.

PRAXIS EXAMINIS,

& Examinatorum.

RESOLVT. LXVIII.

- 1 *Opinio Innocentij circa scientiam promouendi ad beneficium simplex.*
- 2 *Officium examinatoris est bene cuncta rimari.*
- 3 *Aequitas praefertur rigori.*
- 4 *Proximo est opitulandum absque detrimento. Ad officium non est assumendus, qui illud exercere laudabiliter non potest.*
- 5 *Ordinatus sacris ordinibus praesumitur habilis ad beneficia simplicia.*

Approbatus ad ordines maiores, an sit examinandus, si fuit eidem de nouo collatum beneficium.

- 1 Innocentius in c. cum in cunctis num. 1. Hostiens. num. 15. ad finem. Ioannes Andreas num. 12. Butr. num. 11. Abb. d. num. 4. Bonifacius, Vitalinus, in clem. num. 46. de aetate, & qualitate tenent remittendum esse arbitrio Iudicis, quae scientia requiritur in beneficijs simplicibus.

Qui quidem Iudex dicitur superior, vel a superiore destinatus, qui solet vocari examinatus, cuius officium est cuncta bene rimari; habere oculos ad regiones, ad personarum qualitates, & similia, quae possunt alterare, minuire iudicium, & arbitrium Iudicis, & boni viri, & in dubio semper ad mitiorem partem inclinare, aequitas enim praefertur rigori, maxime quando ex aequitate euatur reprobatio, quae solet inducere turpitudinem, sapit inquam odiositatem reprobatio, & ideo restringi debet charitatiuo tamen modo ad possibile, vt melius potest, absque tamen animae periculo, quia non est honestum, nec licet ap. 4 probare vnum, qui non meretur, & est indignus approbatione, debemus enim proximo opitulari sine damno animae nostrae, & ad euitandum vnum malum non debemus aliud forsitan peius committere, nemo inquam est assumendus ad officium, & munus quod laudabiliter, & recte iuxta humanas vires gerere non potest alias eligens peccaret, iuxta illud, mala electio est in culpa, nisi tamen cessaret dolus ex parte approbantis, puta, quia ipse iudicaret ipsum habilem, quia tunc cum deficiat dolus, definit quoque & culpa, nec potest considerari crimen, & consequenter cessat quoque poena, quae solet sequi suos auctores dolosos.

Quibus sic praemissis, & suppositis deneniendo ad resolutionem articuli, qui fuit quandoque in varijs factis & contingentijs propositus, & praecipue dum casus accidisset in Ciuitate Nolae affirmit, quod ipso, quod aliquis est admissus, & ordinatus sacris Ordinibus, praesumitur habilis, & idoneus ad beneficia simplicia, ita vt nouo examine opus non sit cap. accipimus 13. de aetate, & qualitate ibi; Quos a te vel praedecessoribus tuis ordinatus fuisse constaret; eo praesertim, quod ad obtinendum beneficium debes idoneos reputare, quos ad ordines suscepisti, & notat ibi Hostiens. num. 12. Io. Andr. num. 13. Butr. num. 8. 12. Abb. n. 3.

& 6. idem Abb. in cap. fin. num. 5. de praesumptionibus, & Felynus ibi num. 1. in fine, Lambertinus de Iurepatr. lib. 2. par. 1. quaest. 10. art. 2. num. 5. Rebuff. in praxi titul. de rescript. in forma communi pauperum num. 11. Boerius decis. 149. num. 16. Verallus decis. 367. par. 2. per totam Rota decis. 16. num. 1. par. 2. diuersorum; Neque Concilium Trident. sess. 14. cap. 3. de reformat. aliquid disposuit, vt censuit Sacra Congregatio super illius Canonis declaratione, dum dixit (Episcopus non potest examinare promotos a suo antecessore, nisi post promotionem aliqua noua causa superuenerit, vt in cap. accepimus de aetate, & qualitate) & iterum Congregatio censuit non comprehendere examinatos, & promotos ad sacros Ordines a praedecessoribus Episcopi, nisi noua causa post promotionem superueniat.

RESOLVT. LXIX.

- 1 *Idoneus quisque praesumitur ad beneficium, licet idoneitas sit probanda num. 3.*
- 2 *Notorie literatus non examinatur.*

An notorie literatus, seu idoneus examinari debeat in allocutione beneficij.

1 Regulariter in dubio vnusquisque praesumitur idoneus ad beneficium obtinendum, cap. finali de praesumptionibus, vbi post omnes late Felynus a n. 1. vers. in textu ibi praesumatur idoneus cum numeris sequentibus, Lambertin. de Iurepatr. lib. 2. par. 1. qu. 10. art. 2. a num. 1. & per totum, Alciat. de praesumptionibus regula 3. praesumptione 3. Mascard. de probationibus conclus. 878. idoneus quis praesumatur in dubio per totam illam quaestionem, Parisius de resignatione lib. 10. quaest. 3. a num. 54. vsque ad finem, Menochius de praesumptionibus lib. 6. praesumptione 291. per totum, vbi multipliciter distinguunt, & declarant: Verum sunt qui tenent notorium literatum, non esse examinandum per text. in cap. qui Episcopus iuncta gl. 2. 23. dist. cap. nullus 24. dist. & ibi gloss. vnica, Felinus post alios in cap. finali num. 28. plur. cumulans de praesumptionibus, Dec. per text. ibi in cap. constitutus 46. num. 3. notab. 4. de appellat. in lib. 2. par. 1. quaest. final. art. 3. num. 1. Lopez in leg. 15. tit. 16. particula prima in gloss. 1. late per Mandosium in regula 24. de male promotis quaest. 3. num. 4. verum in contrarium in calu mihi propositio censui; nam licet vnusquisque praesumatur habilis ad obtinenda beneficia Ecclesiastica, tamen praesens idoneitas est probanda, siue sit extrinseca, siue intrinseca, nam ex quo aliquis petit sibi conferri beneficium, tenetur se esse idoneum ostendere, ita vt non sufficiat in hoc casu praesumptio naturae, vt per Gomez. post alios in tractatu de expectatiuis num. 79. verbe, nec sufficit in hoc casu praesumptio naturae, & num. 80. ideoque in Curia vulgarissima praxis est, vt prouisus per obitum, vel alio quouis modo, postquam supplicatio est signata in forma gratiosa, antequam mittatur ad regitrum, & sit locus litterarum expeditioni, examinantur summarie testes super idoneitate, scilicet vita, & moribus, natalibus, & aetate, & deinde subsequente approbatione quod ad scientiam relaxatur supplicatio, & registratur, & fit expeditio litterarum: Si vero prouisio fit in forma dignum, hoc est quod Papa non confert beneficium, sed committit Ordinario facultatem conferendi expeditis litteris in forma dignum, & presentatis coram Iudice Commissario illarum executorum, similiter coram illo recipitur informatio de vita, & moribus, & alijs supradictis, & testes desuper examinantur, & sic narratiua litterarum verificatur, ac deniq.